

határt szabni magának. Ez a remény két szóba sűríti az élettapasztalatot: titok és halál. „Titok”: ez reménykedő tanácsstalanságot jelent. A „halál” pedig azt parancsolja, hogy ne leplezzem magam előtt ezt a tanácsstalanságot, hanem bírjam ki. Jézusra tekintre, a Megfeszítetre, és tudom: semmitől sem maradok megkímélve. Odaadom magam (remélem) az ő halálába, és reménykedem, hogy a közös halál a boldog titok virradata; hisz valahogyan értelmezni kell a halált, és a végleges üresség és sötét semmivel sem jogosabb magyarázat. Ebben a reményben azonban az élet — minden sötétség és csalódás közepett is — már most teljes szépségében lép előm, és minden ígéretté válik. Úgy találom, kereszténynek lenni a legegyszerűbb feladat, egészen egyszerű s azért olyan nehéz könnyű teher, ahogy az evangéliumban áll. Ha viszi az ember, akkor magával visz. Minél tovább élünk, annál nehezebbé, annál könnyebbé válik. Végül is megmarad a titok. De ez Jézus titka. Az ember kétségbeeshet, türelmetlenkedhet, elfáradhat, szkeptikussá vagy keserűvé válhat, mert a titok annyi ideig nem olvad boldogságba. De jobb türelemmel várni a napra, amelynek többé nincs alkonya.

Részlet a Karl Rahner 75. születésnapjára megjelent „Was sollen wir noch glauben?” zárófejezetéből. (Vö. könyvismertetésünket.)

JUBILÁLÓ KANADAI MAGYAR EGYHÁZKOZSÉGEK

Nyugat-Kanadába már a századfordulón, sőt még előbb is (1886-tól) jöttek új hazát kereső magyarok. Az ő történetük külön hősköltemény. Mikor 1961-ben Frank Gerein megírta a Regina (Sask)-i érsekség történetét, „Elismerés és hála” címmel így emlékezett meg róluk: „Egy távoli, új és idegen világban telepedtek le, amelynek nyelvét és szokásait nem ismerték. Lakatlan vadonba kerültek, ahol kemény munkával kellett új életet kezdeniök, s így a maguk és családjuk jövőjét biztosítani. Az óhazából szégyenségük mellett nagy értékeket is hoztak: erős hitet az Isteni Gondviselésben, törhetetlen hűséget a keresztény családi hagyományokhoz és határtalan készséget a munkára. Ennek a lelkiületnek nagy része volt abban, hogy főpásztoruk és papjaik vezetése alatt egyházközségeket szerveztek, templomokat építettek, megtartották a szent hitet, és minden akadály ellenére is kitartottak az úttörés nehéz munkájában. Kitartásuk és áldozatkészségük gyümölcsseit élvezik ma is gyermekeik és unokáik.”

1977/78-ban négy kanadai magyar egyházközség ünnepelte 50 éves jubileumát. Mind a négy hely a „nagy vizek partján” van. Montreal a Szent Lőrinc-folyó mellett: arra jöttek be a bevándorló hajók. Torontó az Ontario-tó partján. Welland a Niagara félszigeten, a világhírű vízesés közelében, az Ontario és Erie tavat összekötő híres wellandi csatorna mellett. Windsor a nagy autóváros, Detroit átellenében a kanadai oldalon, az öt Nagy Tó legkisebbje, a Huron-tó csücskénél. Aki Windsorból kocsin nekiindul, egy nap alatt megteheti az egész körutat. Montreal és Torontó Kanada legnagyobb városai, az első a francia, a második az angol nyelvű vidék központja, igazi világvárosok. A másik kettő kisebb, de nagyon fontos ipari gócpontok. Azért is vannak úgy tele bevándorlókkal, azért kerültek ide az „öreg kanadások” is, mert ott kaptak munkát.

Közös a négy jubileumban, hogy mindig egy maroknyi ember hite, lelkesedése, áldozatkészsége indította el a mozgalmat; „templomot akarunk, ahol otthon érezzük magunkat.” Közös az is, hogy mindenütt volt félreértés, harc, csalódás, látszólagos reménytelenség ideje. Közös, hogy papjaik sokszor váltottak. De az is, hogy — Istennek hála — célt értek. Welland, Torontó, Montreal jubileumi emlékkönyvet is adott ki. A krónikás most inkább egyéni élményeit írja le.

WINDSOR nyitotta meg a sort 1977 szeptemberében. 1927. szept. 25-én írták alá az alapító gyűlés jegyzőkönyvét. Dr. Nagy Dezső, a detroiti Szent Kereszt egyházközség plébánosa volt a kezdeményező. Újévkor folyt le az első keresztelő. A Szent Antal-templom 1931-ben épült, a püspök 1932 virágvasárnapján áldotta meg. 1940-tól csak angolul beszélő pap tudta ellátni őket a szomszéd templomból. A nővérek lettek a plébánia megmentői ezekben a nehéz időkben: az Isteni Szeretet Leányai (FDC) segítettek az egyházközségi tagok gondozásában. 1948. szept. 1-től Gáspár Márton lett a plébános — mindmáig. Az ő vezetésével éledt újra és valósult meg az egyházközség régi terve: „olyan termet kell építenünk, amelyikbe minden windsori magyar belefér.” Közös munkával 1951-re meg is épült ez a „hall”. Szent István születésének ezredik évfordulóját úgy ünnepelték, hogy mind a négy magyar windsori egyházközség, protestánsok, katolikusok együtt énekeltek, imádkoztak itt.

A jubileumi mise vasárnap délután volt, így el tudtak jönni a környező paptestvérek is. Gáspár atya volt a főcelebráns, az ünnepi beszédet e sorok írója mondta. Ott voltak a testvéregyházak is. A díszvacsorára zsúfolásig megtelt a hall. Az állam és a tartomány képviselői is elmondták köszöntőiket. A plébános elemében volt. Ahogy a hosszú műsort levezette, ahogy tréfáival fűszerezte az estét, ahogy a fáradt közönséget fel-felállította és megnótáztatta, az felejthetetlen marad. A jubileumra szép színes képeslapot is adtak ki. A templom és a hall képe mellett egy mézeskalácsot utánzó szívalakú matyó kézimunka; benne minden kis szív egy-egy családot jelent, a 150 szív együtt az egyházközség családját.

TORONTÓ hovatovább az egyik legjelentősebb magyar központ az óhazán kívül. Magyar kultúrközpontja is előkelő helyen áll a társadalmi csoportosulások között. Az 1928-ban „Katolikus Kör” címen megalakult egyházközség hol itt, hol ott jutott miséhez, mindig újra költözködniök kellett, mert a gazdasági válság idején nagyon szűken volt a pénz, és a termékért bért kellett fizetni. Akkor jött a megértő McGuigan érsek, aki egy talpraesett, a kanadai életben otthonos fiatal papot, Austin atyát adta a magyaroknak. Persze ő is csak angolul tudott. Legnagyobb segítői a szociális testvérek voltak: a született szervező Mária nővér, Skolasztika és Xavéria. Nyárj és magyar iskolát szerveztek, vezették a leánykongregációt, előkészítették az elsődözőket és bérhálozókat, családokat, betegeket látogattak . . . Austin atya megkapta az engedélyt, hogy gyűjthet templomra, az érsek pedig megígérte, hogy az első 10 000 dollárt megduplázza. Meg is tette. A torontói gyűjtőbizottságnak misét mondott a kápolnájában, föleskette őket, és pásztorbotját kezébe véve, mosolyogva

mondta: „Ezzel verlek el titeket, ha panaszt hallok rátok.” Rövidesen megvehették a Dundas és Spadina út sarkán a régi anglikán templomot, és lázas munka, odaadó iparkodás után 1944. márc. 19-én, Szent József napján a főpásztor felszentelhetette. 1949-től magyar jezsuita atyák vezetik a plébániát. Ma három atya és egy testvér működik ott. Négy mise van vasárnaponként, a magyar iskola és óvoda létszáma 300 fölött, százas ministránsgárda és 13 vi-rágzó magyar egyesület ill. társulat. A magyar temetőben már négy pap pihen, és csak egy érte meg közülük a hatvanat.

Torontó 1978 márciusában ünnepelt. A templom erre az alkalomra remek orgonával gazdagodott. Villot bíboros a Szentatya üdvözlését és áldását küldte el. A statisztika 1941-től máig 1320 keresztségről, 1036 esküvőről, 1441 első-áldozóról, 1210 bérmálkozóról, 875 temetésről tud. A templom szolgálatát kb. 15 000 magyar hívő veszi igénybe.

MONTREAL, a Magyarok Nagyasszonya egyházközség, 1978 októberében ünnepelt. Ővék a legújabb, legrangosabb és legtágasabb magyar katolikus templom Kanadában. Ővék a legterjedelmesebb és legszebb beszámoló is, és talán a legalaposabb lelki készület (vö. Szolgálat 1979/1). Az alapító Hédly Jeromos ferences atya volt. Mellette kilenc plébános szerepel az egyházközség történetében: két minorita, négy szervita, egy jezsuita és két megyés pap, közülük egyik francia: Henry Gaboury atya. Az ő plébánossága alatt (1932—36) erősödött meg az egyházközség, sőt templomot is építettek. Hamarosan megtanult annyira nyelvünkön, hogy legalább gyóntatni tudott. Sőt megtanulta magyarul beszédeit. Eleinte persze sokat derültek a hallgatók. De ő tudta, hogy a pástor van a nyájért és nem fordítva. Nagy segítői voltak a munkában az ideérkező szociális testvérek.

Amikor a régi templom már szűknek bizonyult, Hajdusik Tarzícus plébános (vö. Szolgálat 8. sz.) vezetésével újat építettek. 1963-ban szentelték fel a székesegyháznak is beillő épületet. 1975. júl. 31. óta három jezsuita atya működik ott. Igyekeznek a hívek lelkiéletébe és az egyesületekbe minél több lelki tartalmat vinni, a magyar csoportok közt a békét és egyetértést biztosítani.

WELLAND nemcsak az egyházközség, de a templom aranyjubiläumát is ünnepelte, mert a magyar ferencesek ott mindjárt a templommal kezdték. Ez is a Magyarok Nagyasszonyáról van elnevezve. 1928 Szent Erzsébet napján szentelték föl. Ennek nagy előnye, hogy a hívek nagy számban a templom közelében telepedtek meg, ott építkeztek, és így egyetlen hely, ahol ma is 30—60 a mindennapi misehallgatók száma, hiszen gyalog is el tudnak jönni. A templom mellé megépült a ferences kolostor is. Később éveken át angol papok látták el a híveket, de a magyar iskola, hittantanítás és egyesületek segítségével és főleg a mélyen vallásos családokon át megmaradt az élet mindaddig, míg az óhazából jött, de már itt nevelkedett magyar káplánt kaptak. Hamarosan plébános lett, és egész papi életét ott töltötte. Msgr. Horváth István jövőre lesz negyven éves pap. Elévülhetetlen érdemeket szerzett a magyar munkában két kármelita nővér, Ágnes és Aloyzia. A jubileumra 1978. nov. 1—8 közt népmisz-

szión készítettem föl a híveket. A plébánia annyi vezető embert adott a környéknek, hogy nem tudták volna egyszerre vendégül látni az ünneplő sereget, így két díszvacsora volt: egyik a régi alapítóknak („még táncolni is fogunk”), másik az angol vendégeknek és a fiataloknak. Az ötvenes évek elején gyakran beszéltem itt. Az akkori fiatalok némelyikéből olyan nagy darab ember lett, hogy mikor át akart ölelni, két lépcsővel magasabbra kellett állnom, de közben büszke örömmel említette, hogy „a mennyei saláta” példájára még mindig emlékszik . . . A 92 éves Kovács Károly bácsi meg arra büszke, hogy „Deák Ferenc falujából, Söjtörről” való. Örömmel láttam, mi mindent biztosít nekik öregségükre Kanada. Egyszerű munkásemberek voltak javarészt, életükkel mutatták meg, „mit ér az ember, ha magyar”, és most szép az öregségük. A régi fiatalok ma ügyvédek, orvosok, üzletemberek, bírák. Az új püspök beiktatásán a laikusok üdvözlését egy magyar mondotta el.

A jövőt az ünneplő egyházközségek elsősorban magyar iskolával, a népművészet, főleg a tánc- és népdalkincs továbbadásával igyekeznek biztosítani. Itt igazán erős várai a magyarságnak a diplomák a magyar énekkel, szentbeszéddel, az egyházközségek a magyaros jellegű társadalmi élettel. Hiszen a szép múlt kötelez bennünket, hogy őrizzük az anyanyelvet és „maradjon meg a Kereszt és a Hit. — Ez lesz a múltba süllyedt Otthon — s az Újvilág között a drága híd”. (Tűz Tamás ünnepi ódájából.)

Békési István

MI MAGUNK VAGYUNK-E BOLDOGSÁGUNK KOVÁCSA?

A Szentírást mi rendszerint olvassuk. A régi neve is, amint általában ismert: biblia = könyv is erre utal. Pedig Mózes öt könyvét s a prófétai írásokat mind élőszóval hirdették, csak később került sor a feljegyzésükre. A Szentírás harmadik része (a görög fordításban meg a latinban később a második helyre került), az ún. bölcsességi könyvek, kezdettől fogva írott szöveg, de ezek között is vannak mondások, beszédek, amelyeket később gyűjtöttek össze. Mindenesetre a Szentírás sajátos jellege az élőszó, a közvetlen párbeszéd. Akkor is, ha egy valaki szól benne, nem magának beszél. Tehát a Szentírás szavát inkább hallgatni kell, mint olvasni. Azért pl. az egyik legérdekesebb bölcsességi könyv címét, amelyet héberül „Kohélet”-nek mondanak, „Prédikátor”-nak fordították le.

A „prédikátor” szava mindnyájunkhoz szól. Figyelmeztet, hogy a jövőnk, az, ami életünk értelmét, kincsét rejtegeti, nem a mi kezünkben van, mint a régi közmondás el akarja hitetni velünk: ki-ki maga boldogságának kovácsa. Az ilyen életbölcsesség nem sokra visz. Mindaz, amire az ember törekszik, vágyakozik: a gazdagság, bölcsesség, tudás, nem ad sem igazi örömet, sem boldogságot.